

Dirk Steinbach, Karsten Elmoose-Østerlund, Bjarne Ibsen és Perényi Szilvia (2017)
Kiadja: Testnevelési Egyetem, Sportmenedzsment Tanszék

Gyorsjelentés SPORTEGYESÜLETEKNEK

N°1

Magyarország – 2017. szeptember 15.

SIVSCE 2015-2017

Az európai sportklubok kutatása - A kutatás eredményei a gyakorlatban

Európai együttműködés a sportegyesületek kutatásában:

A SIVSCE kutatási projektről dióhéjban

CÉLKITŰZÉS

Miről szól?

A '**Gyorsjelentés Sportegyesületeknek N°1**' az első összefoglaló kiadványa annak a tematikus sorozatnak, mely az európai sportszervezetek számára röviden és gyorsan áttekinthető módon mutatja be a "SIVSCE-projekt" célját, tartalmát és eredményeit.

Az egyes számú gyorsjelentés rövid bevezetést nyújt a projekthez, magába foglalva a kutató csoportot, a kutatás elméleti kereteit és a legfontosabb kutatási témaköröket.

Bővebb információ a kutatásról és az eredményekről a projekt honlapján olvasható:

→ www.sdu.dk/sivsce

HÁTTÉR

Minek a rövidítése a SIVSCE?

A SIVSCE a projekt angol címéből alkotott mozaikszó: **Social Inclusion and Volunteering in Sports Clubs in Europe (SIVSCE)**. Magyarul a kutatás a '*Társadalmi befogadás és önkéntesség az európai sportegyesületekben*' címet kapta.

Ki a projekt kezdeményezője és végrehajtója?

A projekt 10 európai ország egyetemének kutatási együttműködésével valósult meg. A kooperáció kereteit az Erasmus+ program jelentette 2015-ben és tette lehetővé a kivitelezést a rákövetkező években. A közreműködő egyetemek közül irányító szerepet a Dél-Dániai Egyetem (University of Southern Denmark, Centre for Sport, Health and Civil Society) vállalt, mint a konzorcium vezetője.

A résztvevő országokat és egyetemeket mutatja be az → 1. sz. ábra. A partnerek kiválasztásának fontos szempontja volt, hogy a kutatásban résztvevő országok jól reprezentálják az Európában kiépült sportrendszer.

A projekt magyarországi megvalósítását a Debreceni Egyetem kezdte el, melyet a Testnevelési Egyetem 2017-ben vett át és fejezett be. A hazai kutatási feladatok vezetője mind a két intézmény képviselőjében Dr. Perényi Szilvia egyetemi adjunktus volt.

1 ábra: SIVSCE közreműködő partnerei

(SIVSCE 2015-2017)

FONTOSSÁG IDŐSZERŰSÉG

Miért van szükség több kutatásra Európa sportegyesületeiben?

Megközelítőleg 700 000 sportegyesület működik Európában, és 60 millió ember tölti a szabadidejét ezekben a klubokban. Sportolnak, találkoznak barátaikkal és számtalan formában hozzájárulnak a közjó kialakításához. A sportklubok fontos társadalmi szerepe ellenére mindeközül nagyon kevés összehasonlító tanulmány készült működésükről. Az eddigi kutatásokhoz felsorakozva a SIVSCE projekt egységes megközelítéssel szándékozik csökkenteni ezt a kutatási űrt és a feltárt eredményekkel lehetővé tenni a szomszédos országok sportegyesületi működésének tanulmányozását és összehasonlítását.

Miért pont a társadalmi befogadás és az önkéntesség a téma?

A sportban az emberek tevékenység-központú, aktív közösségekben gyűlnek össze. Minden egyes tag értékes közösségi hálót, kapcsolatrendszert építhet ezekben a szervezetekben. Széles körben elterjedt az a meggyőződés is, hogy a sportban való részvétel támogatja a

társadalom egészéhez történő integrálódást is. Ezt az összefüggést szem előtt tartva az Európai Unió hangsúlyozza a sportegyesületek alapvető szerepét, melyet két érv biztosan támogat:

Először is, mint a sportegyesületek és taglétszámuk említett magas száma jelzi a sport társadalmi integrációban játszott szerepének mértékét és az abban rejlő további lehetőségeket. Másodsorban, a sportklubok olyan társas környezetet is jelentenek, amelyek speciálisan képesek támogatni az integrációt. Többek között ilyen sajátosság a sportegyesületek demokratikus döntéshozatali rendszere, közösségi tevékenysége és a tagok megosztott felelőssége a mindennapos működés érdekében.

Az önkéntességnek, a nem fizetségért végzett munkának, alapvető szerepe van a sportegyesületek mindennapos működésében: a legfontosabb összetevője a közös felelősségvállalásnak; annak, hogy az egyesületi élet működjön, a teendőket elvégezzék. De még ennél is fontosabb, hogy az önkéntességre úgy is tekinthetünk, mint az aktív állampolgárság egy formájára, ami a tagok kölcsönös együttműködésén alapul. Ez azt is jelenti, hogy az önkéntesség nemcsak a sportegyesületeknek fontos, hanem a társadalom egészének is.

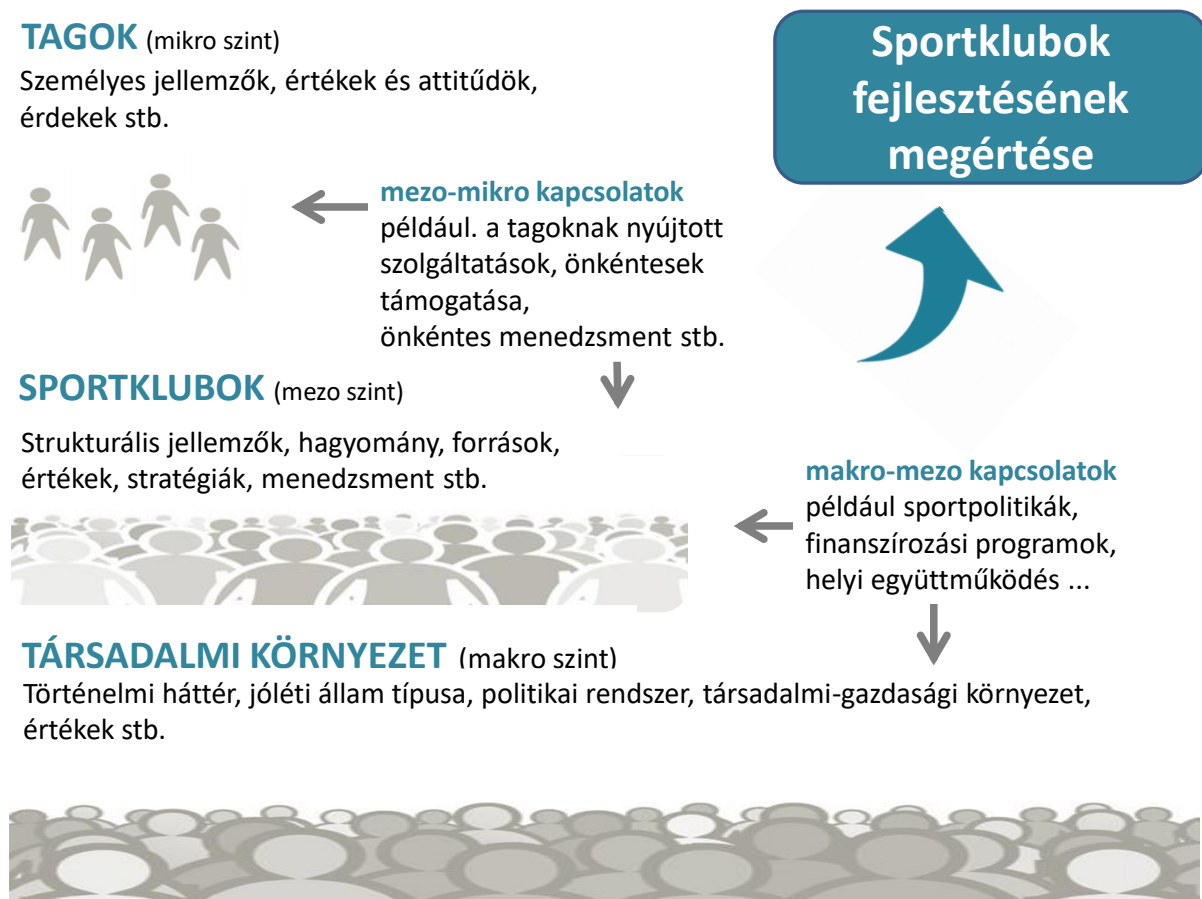
Ennek a felfogásnak a széleskörű elfogadottsága ellenére is vannak fontos eltérések az egyes országokban: a történelmileg kialakult struktúrák, az egyes társadalmi értékek, a kormányzati politikák, a szervezeti stratégiák és az egyéni viselkedési minták sajátos összetettsége miatt. Éppen a komplexitás miatt a sportirányításon és az egyesületi stratégiákon keresztül is nehéz befolyásolni a sportban az integráció folyamatát és az önkéntességet. A SIVSCE kutatás során ezért az egyén, a szervezet és a társadalom szintjéről is megpróbál adatokat gyűjteni, elemzéseket készíteni és hozzájárulni a folyamatok megértéséhez.

ELMÉLETI HÁTTÉR

A kutatás egy adott elmélethez kapcsolódik?

Annak ellenére, hogy a projekt elismeri a sportegyesületek elméleti kereteken nyugvó tanulmányozásának létjogosultságát, egy konkrét elméleti megközelítés helyett a sportegyesületek gyakorlati életben történő tanulmányozását végezte el. Így annak érdekében, hogy megértsük, hogyan működnek a sportegyesületek és miért, meg kell vizsgálnunk a klubok alapvető jellemzőit. Emellett figyelembe kell vennünk, hogy a sportegyesületek nem értelmezhetők elkülönítve az őket körülvevő környezettől, mivel a környezet meghatározza azt a keretet, amelyben a sportklubok működnek és fejlődnek. Végül fontos kiemelni, hogy a sportegyesületek eredetileg azért jöhettek létre, mert tagjaik erőforrásaikat egyesítették közös céljaik és érdekeik megvalósítása érdekében.

A fentieket szem előtt tartva a projekt egy többszintű kutatási modell mentén végezte el a sportegyesületek vizsgálatát. Ez a modell vizsgálja a sportegyesületek társadalmi környezetét (**makro szint**); magukat a sportegyesületeket (**mezo szint**); és az egyesületi tagokat és önkénteseket (**mikro szint**). A kutatás továbbá kiemelt figyelmet fordított az egyes szintek kapcsolatára, együttműködésére is, melyet a ➔ **2. számú ábra** szemléltet.

2. ábra: Többszintű vizsgálati modell

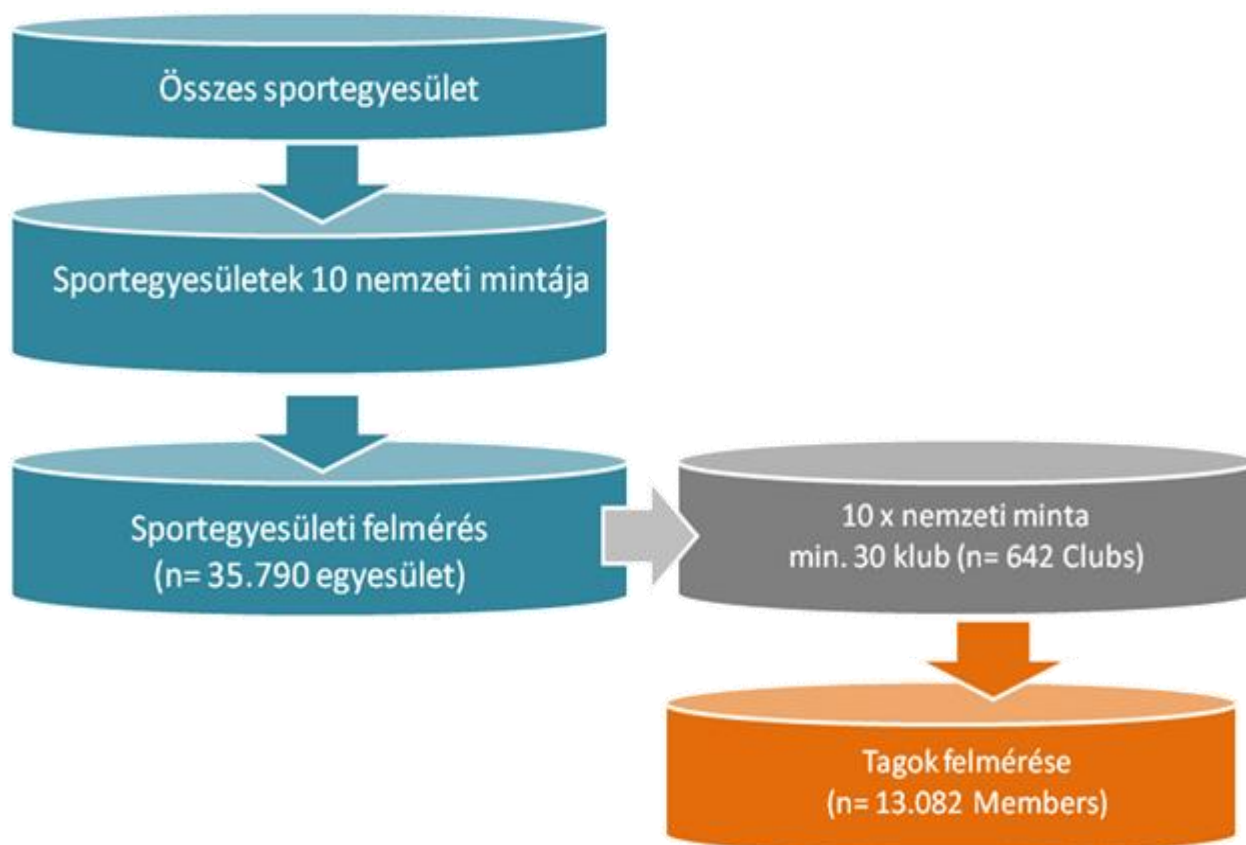
(SIVSCE 2015-2017)

MÓDSZER

Hogyan történt az adatgyűjtés?

A kutatás összehasonlító adatgyűjtése a "Társadalmi befogadás és önkéntesség az európai sportegyesületek" - (SIVSCE) című projekt keretein belül történt. A kutatás tulajdonképpen két kérdőíves vizsgálatból állt. Az elsőben több mint 35 ezer sportegyesület vett részt a 10 európai országból. A kutatás második ütemében az első ütemben részt vett sportklubok tagjait kérdeztük, több mint 13 ezer tag válaszolt 650 sportegyesületből a kifejezetten egyesületi tagok számára készített kérdőívre. → 3. sz. ábra

A sportegyesületekre vonatkozó online kérdőív kitöltése 2015 őszén történt. Az adatgyűjtés során a kutatók törekedtek arra, hogy a kitöltők összetétele a lehető legjobban tükrözze az adott ország egyesületi struktúráját, ezzel biztosítva a reprezentativitást. A 10 érintett országban egyenként legalább 2000 sportegyesületet kellett bevonni a kutatásba. Az adatgyűjtés online kérdőíveken keresztül történt, a lekérdezés adatkezelését a Kölni Sportegyesület vállalta magára. Három ország, Belgium, Hollandi és Svájc önállóan végezte a lekérdezést, melyet követően az adatokat egyesítettük.

1. sz. ábra: SIVSCE adatgyűjtés

(SIVSCE 2015-2017)

Mindkét esetben minden ország ugyanazzal – természetesen az adott ország nyelvére lefordított – kérdőívvel dolgozott, amelyben a kérdések a következő területeket ölelték fel: egyesület szerkezeti felépítése, működés legfontosabb területei; társadalmi integrációra és önkéntes-ségre vonatkozó attitűdök, tevékenységek, célok. Az egyesületek esetében általában a felelős vezető, legtöbbször az elnök töltötte ki a kérdőívet a szervezet nevében. A kérdőívek linkjeit közvetlenül az egyesületek kapták meg emailben. A kérdőív linkek egy kisebb része került csak kiküldésre sport-erősszervezeteken vagy önkormányzatokon keresztül.

Amint az 1. táblázat mutatja, összesen 35.790 sportegyesület válaszolt a felmérésre, országonként eltérő számban megközelítőleg 600 (Norvégia és Lengyelország) és 20.000 (Németország) között.

1. sz. táblázat: Válaszok és válaszadási arányok a SIVSCE sportegyesületi felmérésére

Ország	Válaszok száma	Válaszadási arány (%-ban)	
Belgium (Flandria)	1,002	10	<p>Fontos megjegyezni! Egyes országok (Németország, Svájc) sportegyesületei jelentősen felülreprezentáltak a mintában, melyet az adatok értelmezésénél figyelembe kell venni. Ennek ellensúlyozására az összes részvevő ország átlagát mindig a nemzeti átlagok átlagaként határoztuk meg, nem pedig az összes válasz átlagaként. Így a bemutatott eltéréseket nem befolyásolja a nemzeti minták különböző mérete.</p>
Dánia	3,631	31	
Anglia	812	25	
Németország	20,546	27	
Magyarország	1,222	19	
Hollandia	1,103	54	
Norvégia	601	31	
Lengyelország	668	7	
Spanyolország	870	14	
Svájc	5,335	35	
Összesen	35,790	26	

(SIVSCE 2015-2017)

A sportegyesületi tagok kérdőíve (mikro szint) 2016 tavaszán került kiküldésre az európai sportegyesületek felnőtt (16+ évesek) tagjai és önkéntesei részére, szintén online kérdőív formájában. A kérdőív kérdései a tagok részvételére és elkötelezettségére tért ki első sorban, de rákérdezett az egyének (tagok és önkéntesek) legfőbb társadalmi jellemzőire is.

Meg kell jegyezni, hogy azok a sportegyesületek, melyekben a tagok és önkéntesek felmérése történt, nem szándékoztak reprezentálni az európai sportegyesületek összességét; helyette a kutatás arra törekedett, hogy a tagkérdőív egyesületei az egyes országok egyesületeinek változatosságát képviseljék.

A tíz vizsgált országban országonként legalább 30 sportegyesület került a kutatási mintába, amelyek összesen legalább 2000 tagot és önkéntest képviseltek. Az adatgyűjtés ezután a Dél-Dániai Egyetem által vezetett online felmérésen keresztül zajlott. A tagokkal és az önkéntesekkel való kapcsolatfelvételben azonban országonként voltak kisebb eltérések. Néhány országban a tagok és az önkéntesek közvetlenül, emailben küldött link megosztásával értesültek a felmérésről (Dánia és Norvégia), de a legtöbb országban (Anglia, Magyarország, Lengyelország, Spanyolország és Svájc) egyesület-specifikus, nyílt link került megosztásra a klubok számára, amelyet a klubok tagjaiknak és önkénteseiknek az egyesületen keresztül továbbítottak. A többi országban (Belgium, Németország és Hollandia) az itt említett két módszer kombinációját alkalmazták.

Amint azt a 2. sz. táblázat mutatja, összesen 13 082 tag és önkéntes válaszolt a felmérés kérdéseire, országonként előforduló 450 (Spanyolország) és 3200 (Dánia) közötti különbséggel. Válaszok összesen 642 sportegyesületből érkeztek.

2. sz. táblázat: SIVSCE tagsági felmérés válaszai

Ország	Sportegyesületek száma	Sportegyesületi tagoktól kapott válasz	
Belgium (Flandria)	47	762	Fontos megjegyezni! Néhány ország (Dánia, Norvégia és Hollandia) egyesületi tagjai jelentősen felülreprezentáltak a mintában, melyet az adatok értelmezésénél figyelembe kell venni. Ennek ellensúlyozására az összes részvevő ország átlagát mindig a nemzeti átlagok átlagaként határoztuk meg, nem pedig az összes válasz átlagaként. Így a bemutatott eltéréseket nem befolyásolja a nemzeti minták különböző mérete.
Dánia	36	3,163	
Anglia	40	717	
Németország	141	2,455	
Magyarország	47	716	
Hollandia	144	1,965	
Norvégia	30	1,330	
Lengyelország	61	570	
Spanyolország	55	445	
Svájc	41	959	
Összesen	642	13,082	

(SIVSCE 2015-2017)

Mennyire hitelesek az adatok?

A SIVSCE kutatás lebonyolítása hosszas nemzetközi előkészítés és tervezés eredménye. Minden ilyen nagy nemzetközi kutatás végrehajtásánál, kiértékelésénél a kutatóknak kompromisszumokat kell kötni a feladat sokszínűsége, a lebonyolítási lehetőségek sokfélesége miatt. A SIVSCE esetében is egyensúlyozni kellett a nemzeti lehetőségek és a nemzetközi összehasonlítás között, figyelembe véve az adatok sokszínűségét és a kutatás korlátait is.

Mindezek ellenére elmondható, hogy a SIVSCE kutatásban az eddigi legnagyobb adatbázis készült el az európai sportegyesületekről. Éppen ezért a SIVSCE projekt több szempontból is úttörőnek tekinthető. Először is országhatárokon átnyúló, sportegyesületeket és egyesületi tagokat megcélzó és összehasonlítást engedélyező kutatás még eddig Európában nem készült. Hazánk és Lengyelország esetében pedig ez volt az első alkalom, hogy sportegyesületeket és tagjaikat megcélzó kutatás lebonyolításra került. Mint említettük, a kutatás főbb megkötéseit és egyben kihívásait a mintavételi és adatgyűjtési eljárás tekintetében lehetett érzékelni. Ezen területeken meghozott kompromisszumok és kidolgozott megoldások nélkül azonban egyes országokban egyáltalán nem lett volna lehetséges a teljes körű adatgyűjtés megvalósítása.

GYORSJELENTÉS SPORTEGYESÜLETEKNEK

A sportegyesületek kutatása egyben a sportegyesületeket érintő és érdeklő kérdések kutatását is jelentheti. A "Gyorsjelentés Sportegyesületeknek" című kiadványsorozat megjelentetésével a "SIVSCE-projekt" partnerei ezt is figyelembe vették.

A kutatási eredményeket oly módon csoportosítottuk a sorozatban, hogy az egyesületekben és a szövetségekben dolgozó felelős személyek gyors áttekintést kaphassanak a megszerzett ismeretekről, kiemelve a sportágazat legfontosabb szempontjait.

A kiadvány igyekezett a rendszerezett bemutatás és a közérthetőség elveit követni; a gyakorlati használhatóság érdekében kissé eltávolodni a tudományos közlés általános szabályaitól és az érdeklődés felkeltése céljából csak a legfontosabb szempontokra és kérdésekre korlátozta magát.

Kutatási jelentések, tudományos publikációk és más, a témára vonatkozó írások bővebben a weboldalon olvashatók → www.sdu.dk/sivsce

A magyar nyelvű kivonatok és dokumentumok a → www.tf.hu/sportegyesuleti-kutatas

SZERZŐK

A **Gyorsjelentés Sportegyesületeknek 1-5.** kiadványsorozatban bemutatott eredmények a következő szerzők és intézmények közös kutatásával valósult meg:

Adler Zwahlen, Jenny; Albrecht, Julia (University of Bern, SUI); **Breuer, Christoph** (German Sport University, GER); Bürgi, Rahel (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); Claes, Elien (KU Leuven, BEL); **Elmose-Østerlund, Karsten** (University of Southern Denmark, DEN); **Feiler, Svenja** (German Sport University, GER); Gerbert, Angela (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); Illmer, Daniel (DOSB Leadership Academy, GER); **Ibsen, Bjarne** (University of Southern Denmark, DEN); Lamprecht, Markus (Lamprecht und Stamm Sozialforschung und Beratung AG, SUI); **Llopis-Goig, Ramon** (University of Valencia, ESP); **Nagel, Siegfried** (University of Bern, SUI), **Nichols, Geoff** (University of Sheffield, ENG); **Perényi, Szilvia** (University of Physical Education Budapest and University of Debrecen, HUN); **Piatkowska, Monika** (Josef Pilsudski University of Physical Education in Warsaw, POL); **Scheerder, Jeroen** (KU Leuven, BEL); **Seippel, Ørnulf** (Norwegian School of Sports Sciences, NOR); **Steinbach, Dirk** (DOSB Leadership Academy, GER); **van der Roest, Jan Willem** (Mulier Institute, NED); **van der Werff, Harold** (Mulier Institute, NED)

VNIVERSITAT
D VALÈNCIA

NIH NORGES
IDRETTSHØGSKOLE

SDU
UNIVERSITY OF
SOUTHERN DENMARK

u^b
UNIVERSITAT
BERN

DOSB FÜHRUNGS
AKADEMIE

Deutsche
Sporthochschule Köln
German Sport University Cologne
Institut für Sportökonomie
und Sportmanagement
Institute of Sport Economics
and Sport Management

KU LEUVEN

The
University
Of
Sheffield.

mulier institute

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

